

TENDENCE VÝVOJE VEGETACE NA JIHOZÁPADNÍ MORAVĚ

Rudolf Bagar
Jiří Nekovář

Summary:

The paper is contribution to the vegetation development in southwest Moravia based on meteo station Kostelní Myslová -Telč and forest plant phenological station Stará Říše. Interactive analysis between climatological elements of air temperature and precipitation & phenological data is done.

Climatological elements there are used: daily and monthly air temperature and precipitation for every year 1991 – 2004 be compared with normal value. Also yearly total of temperature and absolute frequency of days with temperatures above 0, 5, 8, 10 °C, begin, end and number of days from entrance to end of average air temperature above 0, 5, 8, 10 °C, precipitation total in every month from January to June and precipitation sums for first 6 months.

Using climatological and phenological data effective temperature total above 0, 5, 8, 10 °C and number of days from year beginning into day of phenophase entrance was elaborated:

- a) full leaves of Picea, Larix, Pinus, Sorbus, Robinia, Betula, Alnus, Fagus, Salix, Acer, Tilia, Cerasus, Prunus, Crataegus, Corylus, Sambucus nigra et racemosa,
- b) begin of flowering of Caltha, Anemone, Ranunculus, Fragaria, Trifolium, Hypericum, Chamaenerion, Chrysanthemum, Tussilago,
- c) butonization of Picea, Larix, Pinus, Cerasus, Prunus, Sorbus, Crataegus, Robinia, Corylus, Alnus, Fagus, Salix, Acer pseudoplatanus et platanoides, Tilia, Sambucus nigra et racemosa, Caltha, Anemone, Ranunculus, Fragaria, Dactylis, Alopecurus.

Period duration between flowering begin to full ripeness of Cerasus, Prunus, Sorbus, Crataegus, Robinia, Corylus, Alnus, Fagus, Salix, Acer, Tilia, Sambucus, Caltha, Anemone, Ranunculus, Fragaria, Trifolium, Hypericum, Chamaenerion, Chrysanthemum, Tussilago, Dactylis, Alopecurus was evaluated. Results introduce the tendency during last 14 years.

Práce je příspěvkem k vývoji vegetace na jihozápadní Moravě na bázi meteorologické stanice Kostelní Myslová – Telč a stanice lesní fenologie Stará Říše. Je proveden rozbor vztažnosti klimatických prvků teploty vzduchu a ovzdušných srážek a fenologických dat.

Z klimatických elementů jsou užity: denní a měsíční teploty vzduchu a ovzdušných srážek za jednotlivé roky 1991 až 2004 v porovnání s normálem. Dále též roční sumy teplot a absolutní četnosti dnů s teplotami nad 0, 5, 8 a 10 °C, počátky, ukončení a počet dnů od nástupu do ukončení průměrných teplot vzduchu nad 0, 5, 8 a 10 °C, srážkové úhrny v měsících lednu až červnu a sumační srážkové úhrny v měsících za prvních 6 měsíců.

S využitím klimatických i fenologických dat byly zpracovány sumy efektivních teplot nad 0, 5, 8 a 10 °C a počet dnů od počátku roku do fenofáze:

- a) plné olistění smrku, modřínu, borovice, jeřábu, trnovníku akátu, břízy, olše, buku, jívy,

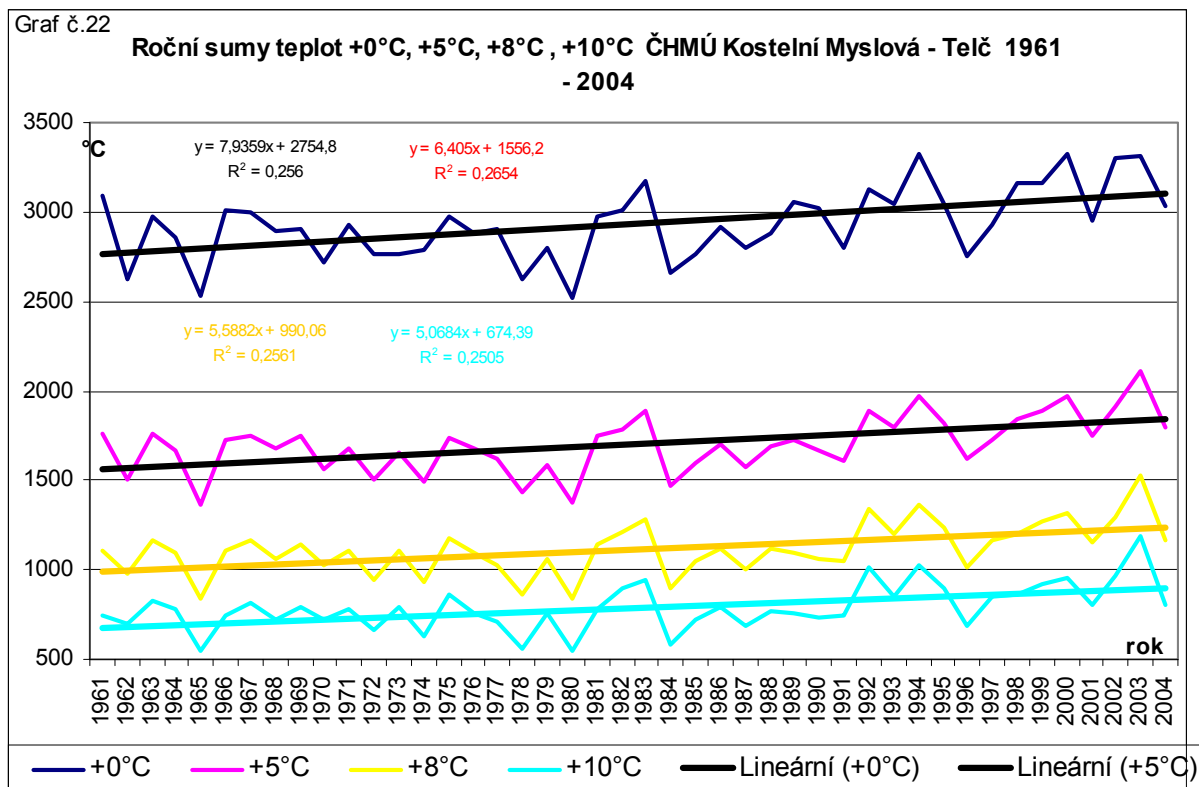
javoru klenu a mléče, lípy, třešně, slivoně trnky, hlohu, lísky, bezu černého a hroznatého,

- b) počátku kvetení blatouchu, sasanky, pryskyřníku, jahodníku, jetele plazivého, třezalky tečkované, vrbky úzkolisté, kopretiny luční, podbělu obecného,

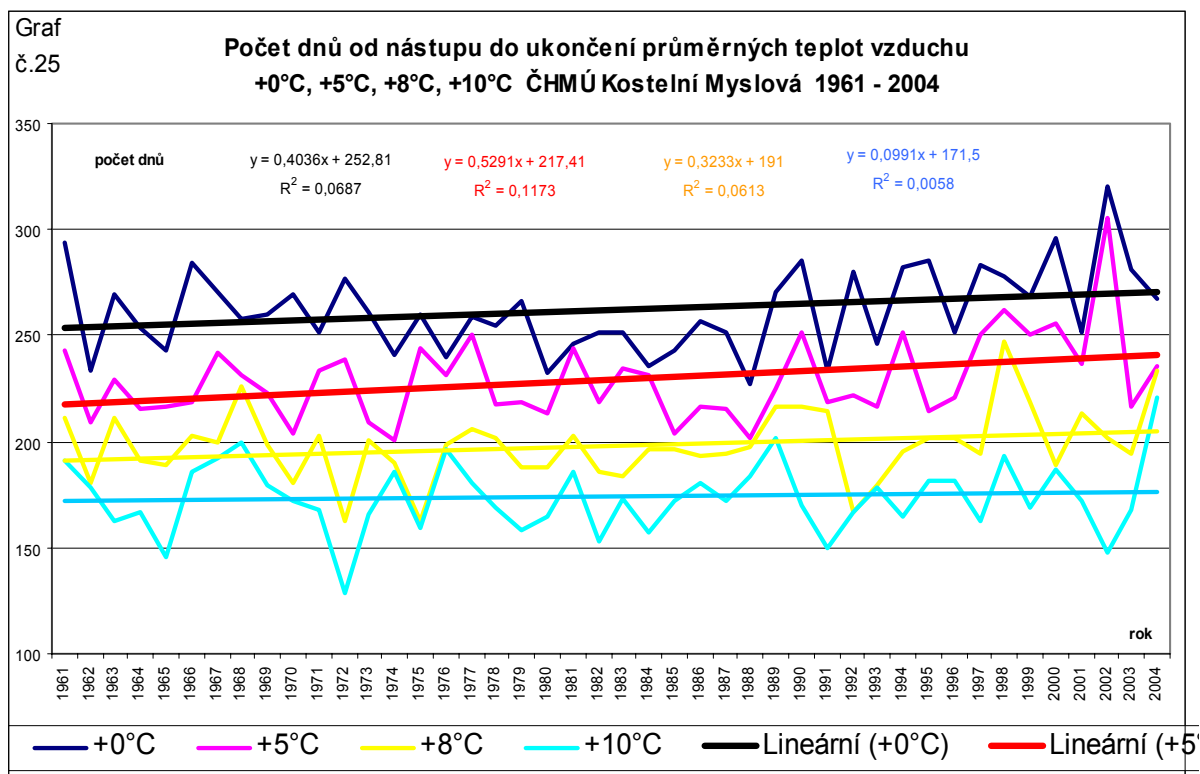
- c) butonizace smrku, modřínu, borovice, třešně, trnky, jeřábu, hlohu, akátu, lísky, břízy, olše, buku, jívy, klenu, mléče, lípy, bezu černého a hroznatého, blatouchu, sasanky, pryskyřníku, jahodníku, srhy říznačky a psárky luční.

Ze samotných fenologických dat byly zjištěny počet dnů od fenofáze počátku kvetení do fenofáze zralost plodů třešně, trnky, jeřábu, hlohu, akátu, lísky, břízy, olše, buku, jívy, javoru klenu a mléče, lípy, bez černého a hroznatého, blatouchu, sasanky, pryskyřníku, jahodníku, jetele plazivého, třezalky, vrbky, kopretiny, podbělu, srhy a psárky.

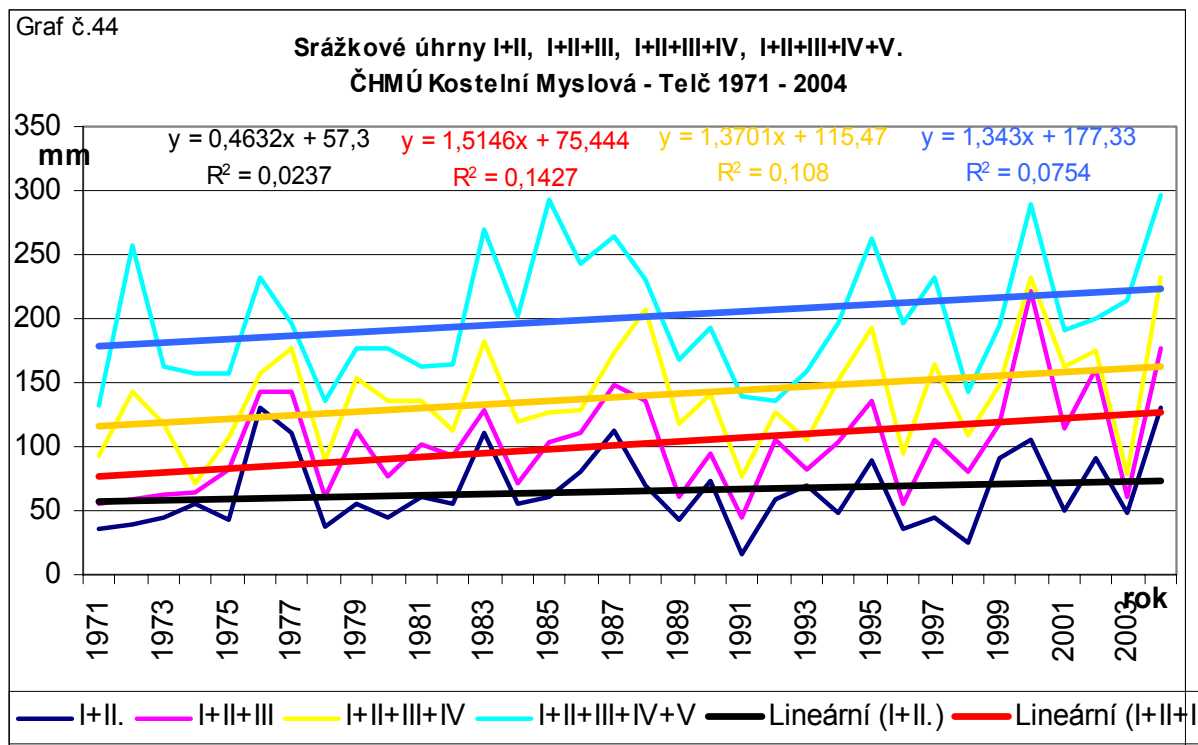
Výsledky představují tendenci vývoje vegetace za posledních 14 let ve vybrané oblasti.

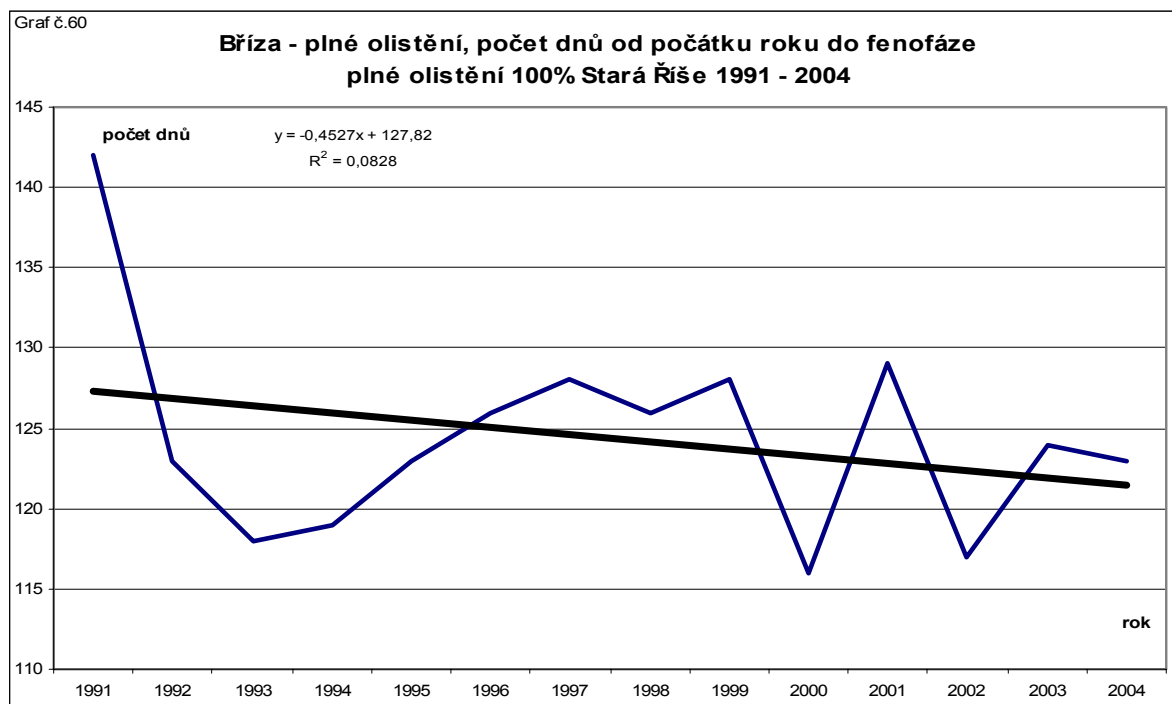
Graf znázorňuje růstový trend ročních sum efektivních teplot nad 0, 5, 8, 10 °C.

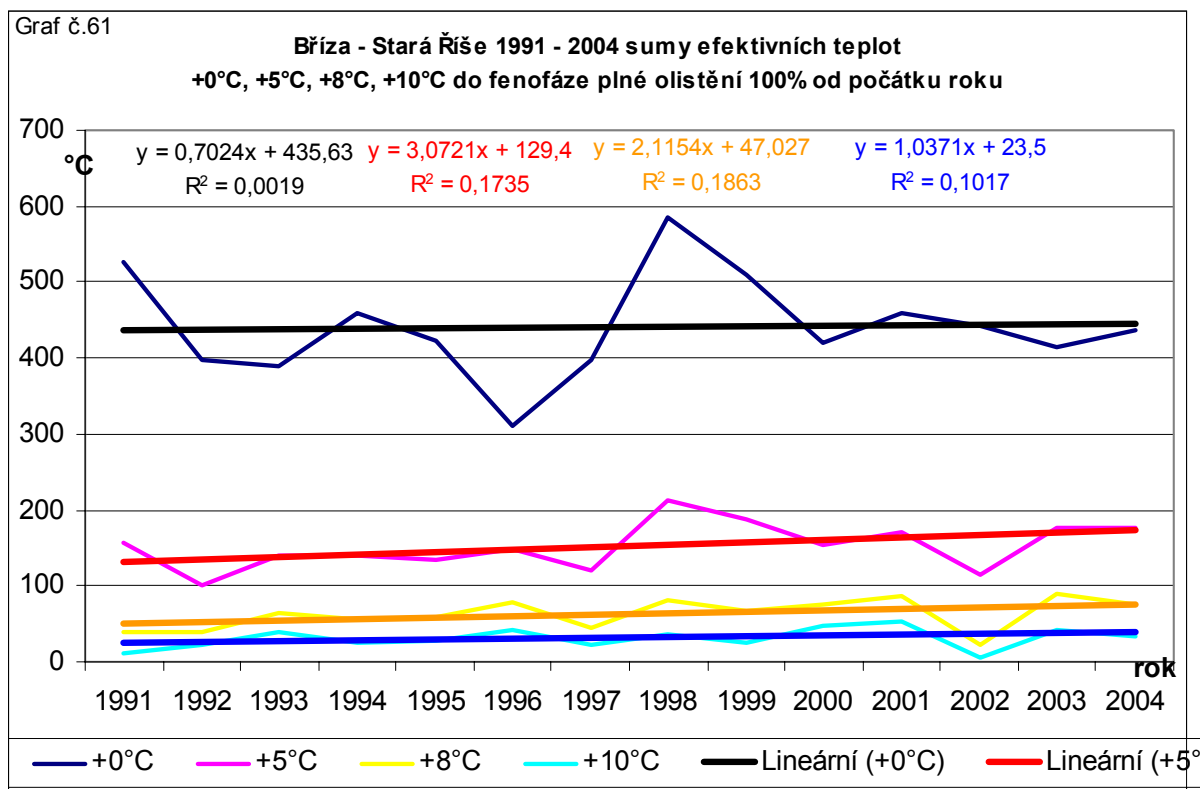
Počet dnů od nástupu do ukončení průměrných teplot nad 0 a 5°C se zvyšuje, nad 10 °C však nikoli.

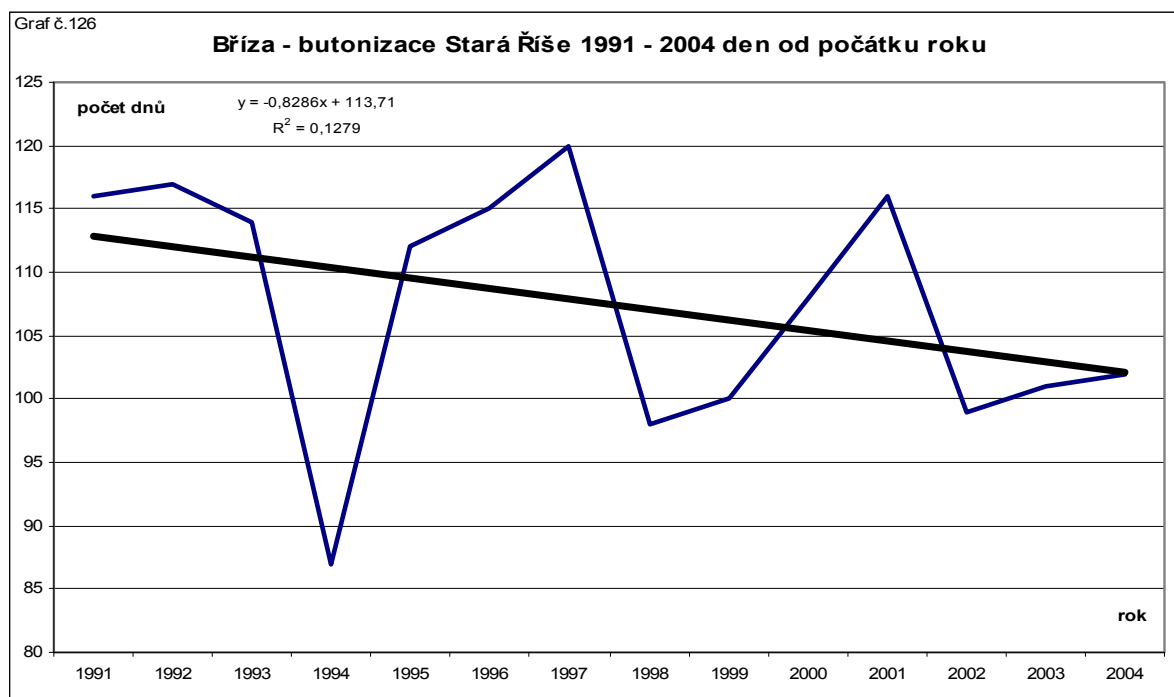
Suma srážek za úhrn měsíců leden až březen a leden až duben se za posledních 34 let prodlužuje.

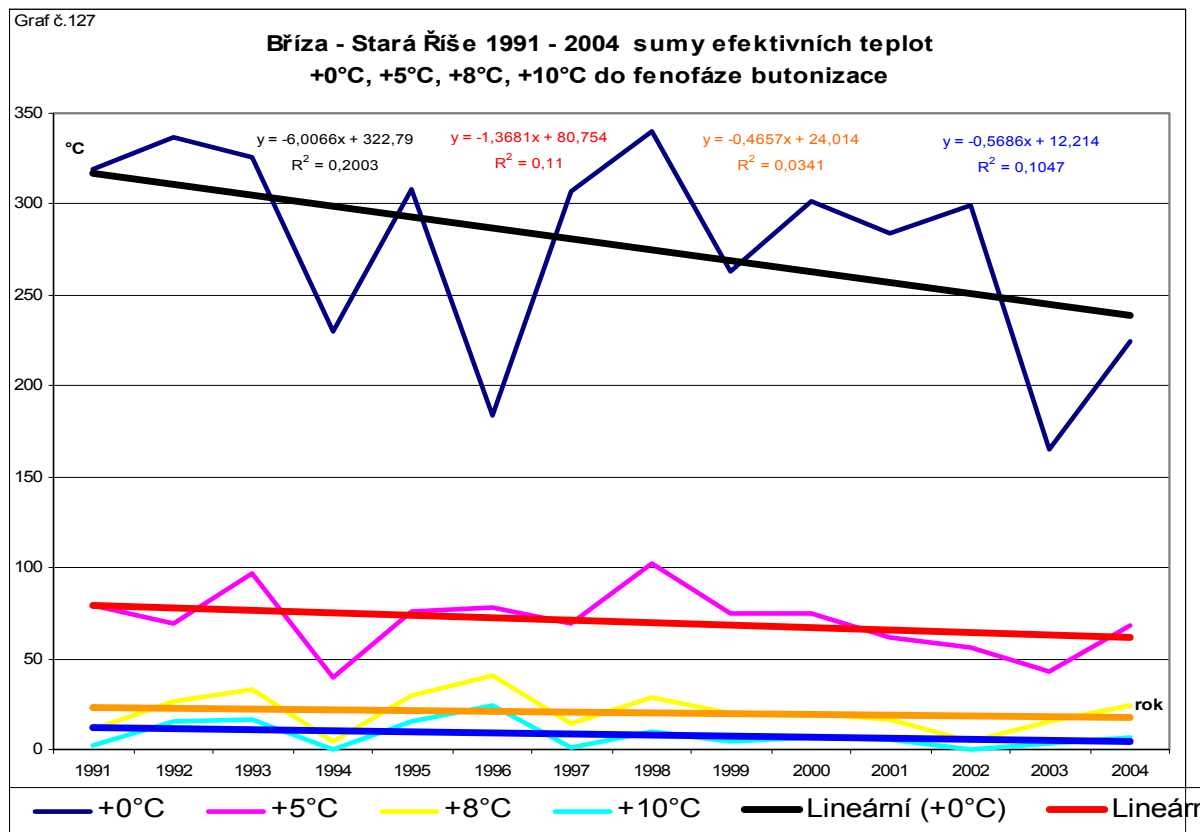
Plné olistění břízy vykazuje tendenci k dřívějšímu nástupu této fenofáze. Bříza byla vybrána pro publikaci do sborníku konference, při prezentaci budou představeny i další druhy.

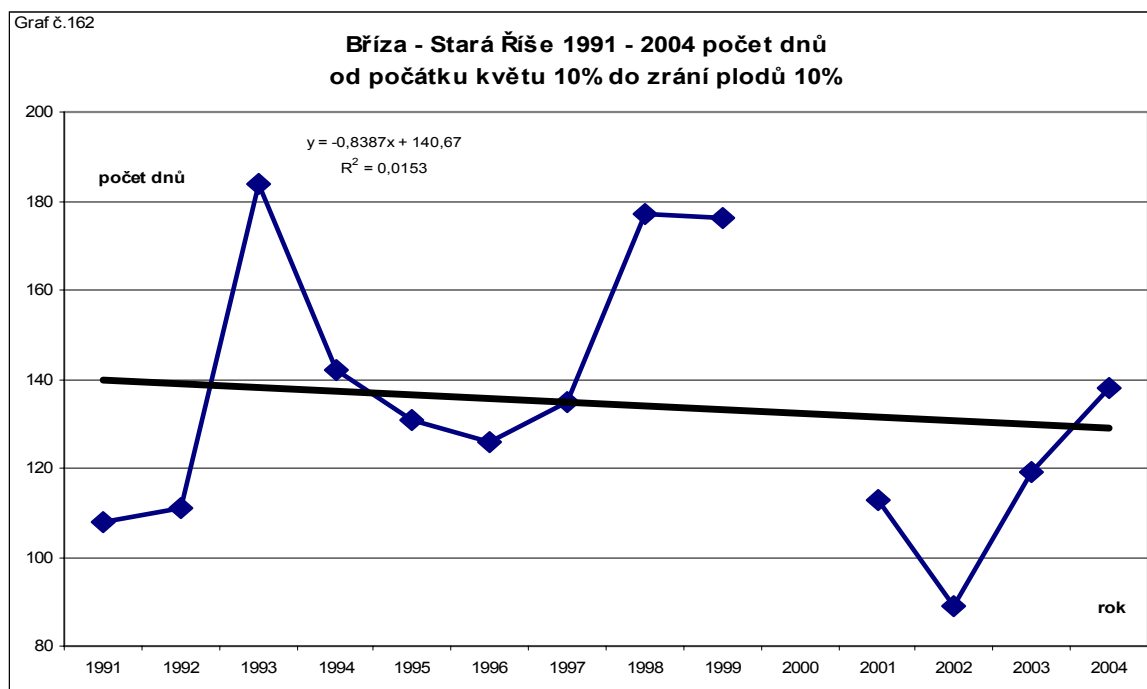
Suma efektivních teplot k nástupu fenofáze plné olistění má velmi mírnou vzestupnou tendenci; daleko významnější je dřívější nástup fenofáze podmíněný dřívějším naplněním potřebné sumy efektivních teplot.

Fenofáze butonizace břízy bradavičnaté má tendenci k dřívějšmu nástupu.

Suma efektivních teplot nad 5, 8, 10 °C je stabilním parametrem fenofáze butonizace; suma teplot nad 0 °C se opticky zkracuje vzhledem k dřívějšímu nástupu fenofáze.

Počet dnů období od počátku kvetení do zrání plodů velmi fluktuuje, celková tendence indikuje zkracování tohoto období. Tato doba u různých druhů je značně individuální, u jiných je nevýrazná či naopak vede k prodlužování období; statisticky je nevýznamná.